

Nærings- og Fiskeridepartementet

Att:

Postboks 8090 Dep

0032 OSLO

Forslag midlertidige kvotesamarbeidsordninger hvitfisk

1. Innledning

Norges Fiskarlag og Sjømat Norge kom 11. oktober med konkrete forslag til midlertidige regulerings tiltak for hvitfisksektoren som respons på den forventede betydelige reduksjonen i økonomisk viktige kvoter. Det foreslåtte tiltaket kan grovt beskrives som en mulighet til midlertidig å overføre kvoter mellom fartøy i tre år fremover etter modell fra samfiskeordningen i fisket etter torsk, hyse og sei i nord. Forslaget er nærmere beskrevet i innspillet, men er innenfor havfiskeflåten foreslått å begrenses av kvotetak og at fartøyet som avgir kvoter skal være inaktivt hele året. For kystflåten er ordningen mindre spesifisert, men forutsatt minst like fleksibel. Ordningen er foreslått iverksatt fra årsskiftet.

Fiskeridirektoratet har i et notat utarbeidet til reguleringsmøtet beskrevet en mulig kvotesamarbeidsordning som kan implementeres innenfor den beskrevne tidshorisonten. Ettersom det er svært kort tid til årsskiftet, vil en slik ordning måtte bygge på eksisterende systemer og det vil være lite rom for skreddersøm og implementering av begrensninger i bruken. En kvotesamarbeidsordning kan bygge på dagens samfiskeordning (i fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62°N) der fiskerne melder til Fiskeridirektoratet om oppstart av kvotesamarbeid på et digitalt skjema på Min Side. En begrensning som kan implementeres er at fartøyene bare kan delta i ett samarbeid i året. Ut over dette er det problematisk å implementere og kontrollere begrensninger i form av eksempelvis kvotetak.

I notatet til reguleringsmøtet ble det gjort innledende vurderinger av behovet for og effektene av en slik ordning. Det ble understreket at et slikt virkemiddel vil innebære en betydelig endring av reguleringsregimet. Det vil trolig ha store effekter for fiskeflåten og den videre verdikjeden, og påvirke viktige fiskeripolitiske mål. Fiskeridirektoratet har ikke utredet forslaget tilstrekkelig, og det er ikke mulig å gi godt faglig fundamenterte anbefalinger. Det er utfordrende å vurdere behovet for en slik ordning. Formålet beskrives i innspillet å motvirke konkurser, permitteringer og oppsigelser gjennom å ivareta lønnsomheten i fisket. Det er klart at kvotenedgangen isolert sett vil medføre inntektsnedgang. Samtidig er det rimelig å anta at dette delvis vil kompenseres av prisoppgang. Fartøyene har også ulike muligheter til å gjøre driftstilpasninger som bedrer driftsøkonomien. De senere årene har også gitt gode resultater med relativt gode driftsmarginer. Egenkapitalandelen i 2022 var for

utvalgte fartøygrupper i størrelsesorden 20-30 %, slik at det synes å være en viss evne til å tåle tap.

Det er rimelig å forvente en positiv økonomisk effekt for rederi som velger å benytte seg av en slik ordning, men det er utfordrende å vurdere størrelsen på denne. Dersom ett fartøy legges til kai og kvotene overføres, vil det kunne være effektivitetsgevinster. Størrelsen på disse er imidlertid usikre. I tillegg vil det kunne spares vedlikehold på det passive fartøyet, og trolig også noen andre kostnader. Samtidig vil en betydelig del av de faste kostnadene ikke påvirkes. Et alternativt tiltak for rederiene vil være å benytte strukturkvoteordningen. Her vil man kunne oppnå både effektivitetsgevinstene, samt bortfall av alle de faste kostnadene knyttet til fartøyet som selges.

Det synes klart at relativt mange vil oppleve den foreslåtte ordningen som attraktiv. Et slik tiltak vil medføre at antallet aktive fartøy etter all sannsynlighet vil bli betydelig redusert. Dette vil medføre endringer mannskapsbehovet, og trolig vil en betydelig del av disse bli overflødige og arbeidet overført til mannskapet på de aktive fartøyene. Det vil trolig også bli en viss geografisk konsentrasjon av landingene til de stedene den gjenværende flåten leverer. Det vil også bli geografiske ringvirkningseffekter som følge av reduksjonen i den aktive flåten og leveringsmønsteret. Det vil kunne bli en viss spredning av landingene over tid, men effektene er trolig relativt små og usikre.

Selv om ordningen er midlertidig, tyder historiske erfaringer på at fartøyene tilpasser seg nye ordninger som får virke over noe tid, og at forventninger til videreføring av innførte tiltak også endres.

2. Innspill

Notatet og innspillet fra Sjømat Norge og Norges Fiskarlag ble diskutert på reguleringsmøtet. Fiskeridirektoratet har også mottatt skriftlige innspill fra Fiskebåt i etterkant av reguleringsmøtet. Forslaget har dessuten vært diskutert i fiskerimedia.

Behandlingen i reguleringsmøtet:

I første rekke påpekte flere at saksdokumentene var sendt inn etter fristen, og at Fiskeridirektoratets notat var lagt ut svært sent, slik at organisasjonene ikke hadde hatt anledning til å sette seg inn i dette tilstrekkelig. Det ble også påpekt av flere at reguleringsmøtet ikke var en god arena for å ta opp en slik type sak. Det ble kommentert at samiske interesser ikke var belyst i saken.

Kystfiskarlaget støttet ikke et slikt tiltak. Det ble hevdet at flere allerede drev posisjonering ved å anskaffe eldre fartøy. Mange mannskap vil bli arbeidsledige, noe som kan gå ut over den psykiske helsen. Mange av disse vil finne seg annet arbeid og ikke komme tilbake til fiske. Endringene vil fort bli permanente.

Sjømannsforbundet mente at forslaget gikk for langt og skapte mange juridiske og praktiske utfordringer. Mange fiskere vil bli arbeidsledige, og de fleste fiskere vil tåle lønnsnedgang etter flere gode år. Dette vil være å foretrekke fremfor relativt lave satser hos Garantikassen. Sjømannsforbundet påpekte også at forslaget er konkurransevridende, da det er store forskjeller i hvem som er godt posisjonert for å benytte et slikt virkemiddel.

Fiskerigruppen i Båtsfjord kunne ikke se at ordningen ville bidra til å bedre forholdene for fiskeindustrien. Det ble vist til at konkurransen om råstoffet blir sterkere og fartøyene vil ha det mer travelt. Det ble også påpekt at det fortsatt er store verdier i torskefisket. Sjømatbedriftene så heller ikke behovet for et slikt tiltak, og hevdet dette vil svekke fiskeindustrien og at kvotene vil fiskes på kort tid uansett. Spesielt de små foredlingsbedriftene vil bli skadelidende.

Norges Fiskarlag påpekte at det er et samlet landsstyre som står bak forslaget, delvis som respons på statsrådets ønske om innspill. Det ble påpekt at å ikke gjøre noe også er et valg. Dersom det brukes mye tid på utredninger, mister tiltaket effekt. Uten tiltak vil det bli forsterket sesongfiske og mindre fiske etter andre arter.

Pelagisk Forening støttet ikke forslaget, da dette vil ha dramatiske konsekvenser og utfordrer grunnleggende prinsipper. Også her ble det påpekt at det er mannskapet som vil bære en stor del av innsparingen. Tiltaket ble hevdet å forsterke struktureringsinsentivene betydelig. Sjømat Norge påpekte at de ønsket kvotetak i kystgruppen også, selv om dette ikke var omtalt i innspillet de sendte.

Fiskebåt påpekte at sei i sør med vilje var utelatt fra forslaget, da dette vil gi bedre fangstmuligheter for de som faktisk deltar i dette fisket.

Fiskebåt påpeker i et skriftlig innspill at etterspørselen etter slike ordninger er stor, særlig blant fartøyene som får en overproporsjonal reduksjon av torskekvoten i 2025. Det vises til at torsketralerne vil oppleve en reduksjon på om lag 38 %, sett bort fra justering som følge av tredjelandskvoter. Det påpekes at Fiskeridirektoratets notat godt belyser konsekvensene av en eventuell ordning. Fiskebåt foreslår å avgrense ordningen til ett år før det tas stilling til eventuell videreføring. Det bes også om en revurdering av om utskiftningsstillatelser kan inkluderes.

3. Fiskeridirektørens tilrådning

Forslaget fra Sjømat Norge og Norges Fiskarlag vil medføre betydelige konsekvenser for fiskeflåten og den videre verdikjeden. Det er betydelig usikkerhet både rundt behov og hvordan forslaget vil påvirke økonomien i rederiene, og ikke minst de beskrevne formålene om å unngå konkurser og oppsigelser. Det er usikkerhet også i vurdering av konsekvenser ut over dette, og det har ikke vært anledning til å utrede verken disse eller en potensiell implementering tilstrekkelig. Fiskeridirektoratet har likevel skissert en mulig implementering av en kvotesamarbeidsordning som i hovedsak baserer seg på forslaget.

Forslaget vil ha betydelige konsekvenser for sentrale fiskeripolitiske mål. Det har nylig vært en bred politisk debatt og vedtak om kvotesystemet, og Riksrevisjonen har fremmet kritikk mot mangelfulle konsekvensutredninger. Dersom det er aktuelt å benytte en midlertidig kvotesamarbeidsordning som beskrevet, vil Fiskeridirektøren anbefale at denne utredes nærmere og sendes på høring med god anledning for interessenter å uttale seg før en eventuell implementering.

Med hilsen

Trond Ottemo
seksjonssjef

Øystein Hermansen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Nærings- og Fiskeridepartementet   Postboks 8090 Dep   0032   OSLO

Kopi til:

Nærings- og Fiskeridepartementet   Postboks 8090 Dep   0032   OSLO

